

Sachin Sir's English Speaking

Its 100% guaranteed course

सबसे आसान तरीकेसे अंग्रेजी बोलना

सिखानेके लियेही हम जाने जाते है।

9028851719

BAHUJAN SAURABHA

बहुजन सौरभ

उपलब्ध आहे!

मिस्त्री, टाइल्स फिटर, पेंटर, कारपेंटर, प्लंबर इत्यादीसाठी खालील नंबर वर संपर्क करावा.

संपर्क मो. 8482839451

रविवार २७ जुलै २०२५

Sunday 27 July 2025

वर्ष : ५ | अंक : १३०

Year : 5 | Issue : 130

दैनिक किंमत : ₹ ५/-

Daily Rate: Rs. 5/-

ट्रम्पशी बढाईखोर मैत्री पोकळ : जयराम रमेश

नवी दिल्ली : काँग्रेस नेते जयराम रमेश यांनी शनिवारी प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी यांच्या परराष्ट्र धोरणावर तीव्र टीका केली आणि असा आरोप केला की अलिकडच्या आठवड्यात भारतीय राजनैतिकला उघडकीस आली आहे. एक्सप्रेसवर एक पोस्टमध्ये, रमेश यांनी अलीकडील चार घडामोडींकडे लक्ष वेधले, ज्या त्यांच्या मते, मोदी सरकारचे परराष्ट्र व्यवहार हाताळण्यात 'अपयश' दर्शवितात. प्रधानमंत्रींचे 'ढोलकी वाजवणारे आणि चीअरलीडर्स' राजनैतिक यशाचे मोठे दावे करून जनतेची दिशाभूल करत असल्याचा आरोप रमेश यांनी केला. काँग्रेस नेत्याने पाकिस्तानशी संबंधित अमेरिकेच्या अलिकडच्या कृती आणि भारत-पाकिस्तान संघर्षात हस्तक्षेप करण्याच्या अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांच्या वारंवारच्या दाव्यांचा उल्लेख केला. 'भारतीची राजनैतिकतेचे, विशेषतः गेल्या दोन महिन्यांतील, घोर अपयश चार तथ्यांद्वारे सर्वात स्पष्टपणे उघड होते. हे प्रधानमंत्री आणि त्यांच्या ढोलकी वाजवणाऱ्या आणि चीअरलीडर्सनी केलेले उंच दावे उघड

असीम मुनीर यांच्यासोबत अभूतपूर्व दुपारच्या जेवणाची बैठक घेतली. दोन महिन्यांपूर्वी, मुनीर यांच्या प्रक्षोभक, आग लावणाऱ्या आणि सांप्रदायिकदृष्ट्या चिथावणीखोर वक्त्यांमुळे कुरपहलगाय दहशतवादी करतात,' रमेश म्हणाले. प्रधानमंत्रींचे दावे 'उघड करणारे' रमेश यांचे 4 'तथ्य' काँग्रेस नेत्याने नमूद केलेले चार 'तथ्ये' येथे आहेत : 10 मे 2025 पासून, अध्यक्ष ट्रम्प यांनी 25 वेळ दावा केला आहे की त्यांनी ऑपरेशन सिंदूर थांबवण्यासाठी वैयक्तिकरित्या हस्तक्षेप केला होता, आणि भारत आणि पाकिस्तानला धमकी दिली आहे की जर त्यांनी युद्ध थांबवले नाही तर ते अमेरिकेसोबत व्यापार करार करणार नाहीत. 10 जून 2025 रोजी, जनरल मायकेल कुरिला, शक्तिशाली प्रमुखयूएस सेंट्रल कमांडदहशतवादाचा मुकाबला करण्यात अमेरिकेचा एक अद्भुत भागीदार म्हणून पाकिस्तानचे कौतुक करतो. 18 जून 2025 रोजी, राष्ट्राध्यक्ष ट्रम्प यांनी व्हाईट हाऊसमध्ये त्यांची खूप अभिमानाने केलेली मैत्री आता पोकळ असल्याचे सिद्ध होत आहे.'

मोदी केवळ शो : राहुल गांधी

नवी दिल्ली : लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते आणि काँग्रेस नेते राहुल गांधी यांनी प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदीवर जोरदार टीका केली आहे. त्यांनी प्रधानमंत्रीबाबत बोलताना ते केवळ 'शो' असून काहीच दम नाही, अशा आशयाचे विधान त्यांनी केले आहे. दिल्लीतील तालकटोरा स्टेडियमवर 'ओबीसी भागीदारी न्याय संमेलना'त बोलताना राहुल गांधी यांनी हे वक्तव्य केले. त्यांनी मोदी केवळ 'शो' असल्याचे म्हटले. प्रधानमंत्री मोदींना खूप महत्त्व देण्यात आले आहे, पण तेवढे ते नासते, असा दावा राहुल गांधींनी केला आहे. राहुल गांधी यांनी 'ओबीसी भागीदारी न्याय संमेलना'त लोकांना परज विचाराला की, राजकारणातील खरी समस्या काय आहे हे तुम्हला माहिती आहे का ? एका व्यक्तीने उत्तर देताना प्रधानमंत्री मोदींचे नाव घेतले. त्या व्यक्तीच्या उतराला राहुल गांधी यांनी प्रत्युत्तर दिले. प्रधानमंत्री मोदी हे राजकारणातील खरी समस्या नाही, ते केवळ शो आहेत, त्यांना आघावच मोठे केले आहे, असे राहुल गांधी म्हणाले. राहुल गांधी यांनी कार्यक्रमात बोलताना असा दावा केला की, मी मोदींना भेटलो आहे, त्यांच्यासोबत खोलीत बसलो आहे, पण तुम्ही त्यांना भेटलात नाही. प्रधानमंत्री मोदींना दोन ते तीन वेळा भेटल्यानंतर आणि त्यांच्यासोबत एकाच खोलीत बसल्यानंतर समजले की, नरेंद्र मोदी मोठी समस्या नाहीत, हे माझे वैयक्तिक मत आहे, असे ते म्हणाले. राहुल गांधी यांच्या या विधानानंतर आता एकच चर्चा सुरू आहे. यावेळी बोलताना राहुल गांधी यांनी असाही आरोप केला की, दलित, मागासवर्गीय, आदिवासी आणि अल्पसंख्याक मिळून देशाची जवळपास 90 टक्के लोकसंख्या आहे, पण या 90 टक्के लोकांचे प्रतिनिधित्व करणारे कोणी नसते. ही 90 टक्के लोकसंख्या देशाची उत्पादक शक्ती आहे, तसेच न्याय संमेलनात बोलताना राहुल गांधी म्हणाले की, 2014 पूर्वी देशात काँग्रेस सरकारच्या काळात त्यांनी जाती जगणाना न करून मोठी चूक केली, ती चूक त्यांना आता सुपारावची आहे. देशाच्या संसाधनावर एरसोरी, एसटी आणि ओबीसींचा त्यांच्या लोकसंख्येनुसार अधिकार असावा हा, असेही ते म्हणाले.

स्मृतिशेष दादासाहेब गवई यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ दैनिक बहुजन सौरभमध्ये लेख प्रकाशित केला. तसेच त्यांच्या स्मृतींना अभिवान करणारी जाहिरात प्रसिद्ध केली आहे. हा अंक माजी लेडी गव्हर्नर कमलताई सुटे यांना देताना एन. आर. सुटे. यावेळी त्यांनी दैनिक बहुजन सौरभचे कौतुक केले व मंगलकामना दिल्या.

भाजपच्या माजी पदाधिकाऱ्याला देशी पिस्तूलासह विमानतळावर अटक

नागपूर : शहरातील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आंतरराष्ट्रीय विमानतळावर देशी बनावटीचे पिस्तूल आणि दोन काडतूससह एका प्रवाशाला अटक करण्यात आली. सोनेगाव पोलिसांनी त्याच्याविरोधात गुन्हा दाखल केला आहे. विमानतळावर शुक्रवारी संध्याकाळी नागपूरहून दिल्लीला प्रवास करणाऱ्या एका प्रवाशाकडून एक देशी पिस्तूल आणि दोन काडतुसे जप्त करण्यात आली. अनिल श्रीकृष्ण पोरद (38 वर्षे) असे आरोपी प्रवाशाचे नाव असून तो यवतमाळचा रहिवासी आहे. अरुण हा माजी भाजप पदाधिकारी असल्याचे सांगितले जाते. सीआयएसएफकडून रात्री उशिरापर्यंत चौकशी सुरू होती. त्यानंतर त्याला सोनेगाव पोलिस ठाण्याच्या हवाली करण्यात आले.

घेतली तेव्हा त्यात एक पिस्तूल आणि काडतुसे आढळली. सीआयएसएफच्या जवानांनी याबाबत वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना माहिती दिली आणि आरोपीला आपल्या ताब्यात घेतले. देशी पिस्तूल आणि काडतुसे कुठून आली हे त्याला माहिती नाही, ते कुणी तरी बगैत ठेवले असा त्याने अगोदर दावा केला. मात्र, कठोर चौकशी केल्यानंतर त्याने सांगितले की, त्याने हे पिस्तूल दोन महिन्यांपूर्वी खरेदी केले होते. त्याच्याकडे पिस्तूलाचा परवानाही नाही. सूत्रांनी दिलेल्या माहितीनुसार, आरोपी अरुण हा कृषी व्यापारी असून त्याची दलमिल आहे. व्यवसायाच्या संदर्भात एका सरकारी संस्थेच्या दिल्ली कार्यालयात जात होता. रात्री उशिरापर्यंत सीआयएसएफकडून त्याची चौकशी करण्यात आली. आता सोनेगाव पोलिस ठाण्यात त्याची चौकशी होईल.

एसआयआर सोडा : स्टॅलिनला केंद्रात पाठवा

चेन्नई : तामिळनाडूचे मुख्यमंत्री एमके स्टॅलिन यांनी केंद्र सरकारने मतदार यादीचे विशेष सचन पुनरीक्षण (एसआयआर) रद्द करावे अशी मागणी केली आहे आणि या सरावाची तुलना 'आगीशी खेळण्या'शी केली आहे. शुक्रवारी एका सोशल मीडिया पोस्टमध्ये, स्टॅलिन म्हणाले की, वंचित आणि मतभेद असलेल्या समुदायांमधून मतदारांना काढून टाकण्यासाठी एसआयआरचा गैरवापर केला जात आहे, जेणेकरून निकाल भाजपच्या बाजूने झुकवता येईल. 'हे स्पष्ट उदाहरण आहे. 'दिल्ली सरकारला माहित आहे की ज्या

अभियांत्रिकी निकालांबद्दल आहे,' ते म्हणाले. ते म्हणाले की एसआयआर दरम्यान विहारमध्ये जे घडले ते या सरावामुळे निर्माण होणाऱ्या संभाव्य धोक्याचे एक बाजूने झुकवता येईल. 'हे स्पष्ट उदाहरण आहे. 'दिल्ली सरकारला माहित आहे की ज्या

मतदारांनी एकेकाळी त्यांना मतदान केले होते तेच मतदार आता त्यांना मतदानातून बाहेर काढतील. म्हणूनच ते त्यांना मतदान करण्यापासून पूर्णपणे रोखण्याचा प्रयत्न करत आहेत,' असे ते म्हणाले. 'जर तुम्ही (भाजप) आम्हाला हरवू शकत नसाल, तर तुम्ही आम्हाला हटवू इच्छिता. आगीशी खेळू नका. आपल्या लोकशाहीला कोणत्याही धोक्याचा तीव्र प्रतिकार केला जाईल,' असे ते पुढे म्हणाले. स्टॅलिन म्हणाले की, तमिळनाडू संपूर्ण ताकदीने एसआयआरविरुद्ध आवाज उठवेल. 'लोकशाही ही लोकांची

आहे. ती चोरीला जाणार नाही,' असे स्टॅलिन यांनी 'क्रिट सर' या टॅगसह पोस्टमध्ये म्हटले आहे. दरम्यान, सीपीएमचे राज्य सचिव पी. षण्मुगम यांनी मुख्य निवडणूक अधिकारी अर्चना पटनायक यांना पत्र लिहून एसआयआरवर चर्चा करण्यासाठी सर्वपक्षीय बैठक बोलावण्याची विनंती केली आहे. तमिळनाडूमध्येही एसआयआर सुरू करण्याच्या तयारीच्या कामाचे वृत्त येत असल्याचे सांगून, भारतीय निवडणूक आयोगाने राजकीय पक्षांचे विचार एकावेत आणि नंतर मतदार यादी पुनरावृत्तीचे काम पुढे करावे, असे षण्मुगम म्हणाले.

1 ऑगस्टपासून लागू होणार नवे नियम क्रेडिट कार्ड, यूपीआय, एलपीजीसह होणार हे 6 बदल

नवी दिल्ली : जुलै महिना संपल्यास आता काही दिवस उरले आहेत. दरम्यान, येत्या 1 ऑगस्टपासून काही महत्त्वपूर्ण नियमांमध्ये बदल होणार आहे. त्यामुळे या नियमांची माहिती न घेता या बदलानुसार नियोजन न केल्यास तुमच्या विखावर आणि दैनंदिन जीवनावर परिणाम होऊ शकतो. 1 ऑगस्टपासून क्रेडिट कार्ड, यूपीआय, घरगुती गॅस सिलेंडर, बँकांच्या सुट्ट्या आणि विमानाच्या ईशान्यामध्ये काही महत्त्वपूर्ण बदल होणार आहे. जुलै महिना संपल्यास आता काही दिवस उरले आहेत. दरम्यान, येत्या 1 ऑगस्टपासून काही महत्त्वपूर्ण नियमांमध्ये बदल होणार आहे. त्यामुळे या नियमांची माहिती न घेता या बदलानुसार नियोजन न केल्यास तुमच्या विखावर आणि दैनंदिन जीवनावर परिणाम होऊ शकतो. 1 ऑगस्टपासून क्रेडिट कार्ड, यूपीआय, घरगुती गॅस सिलेंडर, बँकांच्या सुट्ट्या आणि विमानाच्या ईशान्यामध्ये काही महत्त्वपूर्ण बदल होणार आहे.

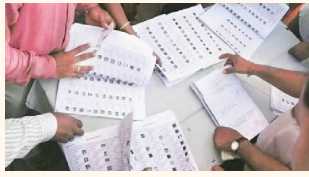
इराणवर मोठा दहशतवादी हल्ला

नवी दिल्ली : इराणच्या सिसतान-बलूचिस्तानची राजधानी असलेल्या झाहेदानमध्ये मोठा दहशतवादी हल्ला झाला आहे. या हल्ल्यात आठ जणांचा मृत्यू झाला आहे. तसेच 13 जण जखमी झाले आहेत. मृतांमध्ये पाच नागरिक आणि तीन हल्लेखोरांचा समावेश आहे. इराणची सरकारी वृत्तसंस्था मिझान ऑनलाईनने दिलेल्या माहितीनुसार, अज्ञात बंदूकधार्त्यांनी झाहेदानमधील ज्युझिशियरी सेंटरला टार्गेट केले. सकाळी न्यायालयीन कामकाज सामान्यपणे सुरू असताना हा हल्ला झाला. घटनेनंतर सुरक्षा दलांनी तातडीने कारवाई करत तिन्ही हल्लेखोरांना ठार मारले. इराणची अधिकृत वृत्तसंस्था आयआरएननेही हल्ल्याची पुष्टी केली आहे आणि परिस्थिती आता नियंत्रणात असल्याचे म्हटले आहे.

मतदार यादीत मोठा घोळ

अकोला : मतदार यादीतील घोळाचा मुद्दा नेहमीच प्रकाशझोतात असतो. मतदार यादीतील चुका, त्रुटी, मतदारांची नावे यावरून अनेक वेळा विरोधकांकडून निवडणूक आयोगाला लक्ष्य केल्या जाते. आता तर सत्ताधारी भारतीय जनता पक्षाने निवडणूक आयोगाच्या चुकांवर बोट ठेवले आहे. विधानसभेच्या इतर मतदारसंघातील नावे, एकाच मतदाराचे अनेक वेळा नावे असे अनेक गैरप्रकार मतदार यादी झाल्याचा गंभीर आरोप भाजपने केला आहे. या प्रकरणात भाजपने निवडणूक आयोगाकडे तक्रार दाखल करून मतदार यादीत स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकापूर्वी दुरुस्ती करण्याची मागणी केली आहे. यावर निवडणूक आयोगाच्या भूमिकेकडे लक्ष लागले आहे. अकोला पश्चिम विधानसभा मतदारसंघात भाजपला पराभवाचा धक्का बसला. या मतदारसंघातून काँग्रेसने काठवर विजय मिळवला.

कमल आणि द्रमुकच्या तीन खासदारांची राज्यसभेत शपथ

चेन्नई : मकरल नीधी मय्यमचे अध्यक्ष कमल हासन यांनी शुक्रवारी राज्यसभेचे खासदार म्हणून संसदेत पहिल्यांदाच प्रवेश केला. त्यांनी नैतिक आणि नैतिक मूल्यांनी बांधलेले कर्तव्य बजावण्याचे वचन देत तमिळ भाषेत शपथ घेतली, ज्याचे इतर खासदारांनी टेबल थापून स्वागत केले. 12 जून रोजी द्रमुकच्या पाटिब्याने कमल यांची विनविरोध निवड झाली. यामुळे त्यांच्या राजकीय कारकिर्दीत राज्य विधिमंडळातील जागेच्या आकांक्षेपासून संसदेत पदार्पण करण्याचा त्यांचा मानस बदलला. द्रमुकचे इतर खासदार पी विल्सन, कवी सलमा आणि एसआर शिवलिंगम यांनीही शपथ घेतली. सलमा आणि शिवलिंगम यांचेही हे पदार्पण आहे.

विधानसभा पावसाळी अधिवेशनानंतर बोर्ड, महामंडळांमध्ये नियुक्त्या ?

भोपाळ : राज्यातील 40 स्वतंत्र महामंडले आणि मंडळांमध्ये अध्यक्ष आणि उपाध्यक्षांच्या बहुप्रतिक्षित राजकीय नियुक्त्यांची घोषणा राज्य विधानसभेच्या पावसाळी अधिवेशनानंतर होऊ शकते. भोपाळ, इंदूर, उज्जैन, ग्वाल्हेर आणि जबलपूरसह सात विकास प्राधिकरणांसाठीही नियुक्त्या होणार आहेत. राज्य भाजप कार्यालयाने सांगितले की, स्वतंत्र महामंडळे आणि मंडळांमधील नियुक्त्यांचा निगम मुख्यमंत्री मोहन यादव 28 जुलैपासून सुरू होणाऱ्या 12 दिवसांच्या पावसाळी अधिवेशनानंतर घेतील. तथापि, पक्षातील सूत्रांनी सांगितले की, नवी दिल्लीतील संघटनात्मक पातळीवर प्रथम नावे सूचीबद्ध केली जातील आणि येथे औपचारिक घोषणा होण्यापूर्वी तेथे त्यांना मान्यता दिली जाईल. प्रदेश भाजप प्रवक्त अजय सिंह यादव म्हणाले, 'भाजप नेहमीच आपल्या कार्यकर्त्यांच्या कामगिरीचा आढावा घेते. जे सक्षम आणि कार्यक्षम आहेत त्यांना त्यांच्या क्षमतेनुसार पद दिले जाईल. स्वतंत्र मंडळे, महामंडळे आणि विकास प्राधिकरणांमध्ये नियुक्ती हा मुख्यमंत्र्यांचा अधिकार आणि अधिकार क्षेत्र आहे. ज्यांची नियुक्ती केली जाते ते पक्षाच्या लोककल्याणकारी धोरणानुसार काम करतील.'

‘रिपब्लिकन स्कूल’ने आशा बळवतात!

‘द रिपब्लिकन’चे आर्योजन आवडते. विचारांची स्पष्टता रोचकास ते पुरक आहे. यासाठी द रिपब्लिकनचे कर्णधार हर्षवर्धन डोळे यांचे अभिनेदन कारावे. ते ही बौद्धिकता परिश्रमपूर्वक राबवितात. विरजीव हर्षवर्धन हा बऱ्याच वर्षांपासून माझ्या मनात आहे. तो आवडतो. त्याची स्पष्टता आवडते. या आवडीतून प्रशिक्षण वार्गाला नाव नोंदविले. बऱ्यापैकी उपस्थिती होती. पन्नासेक असतील. सर्व वयोगटातील होते.

अधिकारी किशोर गजभिरे यांनी वर्ग घेतला. त्यांनी प्रारंभालाच मी इथे ‘तज्ञ अभ्यासक’ म्हणून आलो असल्याचे स्पष्ट केले. त्यांनी ‘राजकीय साक्षरता’ हा विषय निवडला होता. विषयाला पूर्ण न्याय देणारे व्याख्यान त्यांनी केले. संपूर्ण देशातील राजकारणाचा सुंदर आढावा घेतला. त्यानंतर सर्वपरिचित डॉ. एन. व्ही. डोळे हे बोलले. नेहमीप्रमाणे ते तडाखेबंद बोलले. अपुलमधून खडफळा हा आधार घेतला. ‘सामान्य जन व संघटन’ हा त्यांचा विषय होता. रिपब्लिकन संकल्पनेला धरून हे दोन्ही मुद्दे त्यांनी ताकदीने मांडले. अत्यंत मुद्देसूटपणे विषय समजावून दिला. शेवटी माझे अद्यत्वीय भाषण आयोजनाच्या

रणजित मेश्रम
मो. 9890020789

आर्योजनाच्या भूमिका विशद केली. तीत तळमळीचा तट्याश खूप मोठा होता. शिंपणाटाचे नवीन इंद्रकर यांनी संवलन केले. उपस्थितांमधील प्रसन्नचित्ता लक्षवेधी होती. नागपूर आणि नागपूर बाहेर, दोन्हीकडून मंडळी आलेली होती. या एक दिवसीय शाळेचे अद्यक्षरान मला देण्यात आले. प्रारंभी माजी सनदी

2023 हे नागपूर विद्यापीठाचे प्रस्थापनाशताब्दी वर्ष! यानिमित्ताने शंभर वर्षे वयाच्या नागपूर विद्यापीठाला मी मनापासून सदिच्छा देतो. या पुढचीही शेकडो वर्षे या विद्यापीठाने ज्ञानाचा आणि ज्ञानवंतांचा निरंतर महोत्सव म्हणूनच जगावे अशी मंगलकामना देतो.

प्रारंभापासूनच विद्यापीठाला अनेक ज्ञानविज्ञान विकासवादी कर्तबगार कुलगुरू लाभले. महाराष्ट्राने आणि भारतानेही ज्यांची ज्ञानकर्तृत्वे अधोरेखित केली आहेत असे अनेक प्रज्ञावंत प्राध्यापक या विद्यापीठात झालेले आहेत. समाज, शिक्षण, राजकारण, साहित्य आणि ज्ञानकारण या सर्वच क्षेत्रांनी गौरव करावा असे असंख्य विद्यार्थी या विद्यापीठाने महाराष्ट्राला, भारताला आणि जगाला दिलेले आहेत. विद्यापीठ हे कायम ज्ञानाच्या युद्धभूमीसारखेच असायला हवे. या युद्धभूमीवर विद्यापीठाने अज्ञान, शोषण, दैववाद आणि विषमता या सर्वच अविद्यार्थी आणि अंधश्रद्धांशी सतत युद्धच करीत राहिले पाहिजे. कला, विज्ञान, वाणिज्य अशा सर्वच ज्ञानशाखांचे एक कार्य, उपलब्ध ज्ञान विद्यार्थ्यांना देणे हे असते; त्याप्रमाणेच त्या त्या क्षेत्रांमधील ज्ञानव्यवहारत नवनवी विधायक भर घालणे हेही त्यांचे विशेष कार्य असते. कुठल्याही ज्ञानशाखेतील विघातक अज्ञानरचना भंगारात काढणाऱ्या आणि नवनव्या ज्ञानरचना निर्माण करणाऱ्या प्रज्ञाप्रतिभांची निर्मिती करणे याहून विद्यापीठाचे दुसरे मोठे कार्य असू शकत नाही. विद्यापीठातील प्रज्ञावंतांनी सतत नवनवी परिभाषिते वा डिस्कोस निर्माण करीत राहिले पाहिजे. जे असे काहीच करीत नाहीत त्यांच्या हातून कधीही चुका होत नाहीत. जे परंपरेबाहेरचा विचार करतात त्यांच्या हातूनच चुका होतात आणि चुका दुरुस्त करण्याच्या प्रक्रियेतूनच त्यांचा विचार पुढे पुढे सरकत राहतो. त्यामुळे विद्यापीठांना चर्चापीठे होण्याची गरज असते. ही प्रज्ञावंतांचा समाज वा नॉलेज सोसायटी निर्माण करण्याचीच प्रक्रिया असते. प्रज्ञावंतांच्या बुद्धीने सतत स्थलांतर वा सीमोल्लंघन करायला हवे. जुन्या स्टॅटिक शिस्ती, जुन्या कालबाह्य चाकोऱ्या आणि माणसांना सर्जनशून्य करणारे नियम तोडणारी बंडखोर बौद्धिक साहसे विद्यापीठातून निर्माण व्हायला हवीत. पुरायवृत्ती आणि नवनिर्मिती या संघर्षात विद्यापीठाने नवनिर्मितीच्या बाजूने उभे राहायला हवे असे विद्यापीठाचे स्वतःला अविद्यापीठ होण्यापासून वाचवू शकते.

या दृष्टीने विचार करतो तेव्हा, मी विद्यापीठात होतो तो काळ अत्यंत ज्वलंत होता असे मला नम्रपणे वाटते. त्या सुवर्णकाळचा एक प्रतिनिधी म्हणून नागपूर विद्यापीठाला

त्याच्या शतकपूर्तीनिमित्त मी मनापासून धन्यवाद देतो. या विद्यापीठासंबंधी गौरवभाव व्यक्त करतो. मी 1979 मध्ये नागपूर विद्यापीठाच्या स्नातकोत्तर मराठी विभागात प्राध्यापक म्हणून रुजू झालो. त्यापूर्वी मी नागपूरच्या शासकीय नागपूर महाविद्यालयात दहा वर्षे अध्यापन केले होते. नागपूर विद्यापीठाच्या मराठी विभागातही प्राध्यापकांची मोठी परंपरा होती. डॉ. अ. ना. देशपांडे, भ. श्री. पंडित हे मी विद्यापीठाच्या विभागात गेलो तेव्हा निवृत्त झाले होते. अ. ना. देशपांडे निवृत्तीनंतरही काही काळ विभागात अध्यापन करायला येत असत. मी विभागात आलो त्यावेळी डॉ. वि. बा. प्रभुदेसाई विभागप्रमुख होते. डॉ. द. भि. कुलकर्णी, म. शं.

त्यामुळे नागपूर विद्यापीठाच्या मराठी विभागात आता प्रथमच तीव्र वैचारिक संघर्ष सुरू झाला. अलौकिकतावाद विरुद्ध लौकिकतावाद आणि

नागपूर विद्यापीठ आणि मी

वागभावकर आणि म. रा. जोशी हे प्राध्यापक होते. पुढे डॉ. आशा सावदेकर विभागात आल्या. विभागात आम्ही असे सहा अध्यापक होते. आता विभागात इतके प्राध्यापक असणे शिक्षण धोरणात बसत नाही. पण विभागाचा हा अत्यंत गौरवशाली काळ होता. विद्यार्थीही विभागात मोठ्या प्रमाणात प्रवेश घेत. अनेक विद्यार्थ्यांना प्रवेश नाकारावा लागत असे. स्नातकोत्तर मराठी विभागाचा महाराष्ट्रात मोठा नावलौकिक होता आणि गडचिंद्र, मूलपासून तर इकडे दिसप, पुसद, मंगरूपीर, दर्यापूर, अमरावती, मोवाड, वरुड, जलालखेडा अशा दूरदूरच्या भागातून अनेक विद्यार्थी माझे नाव ऐकूनही विभागात येत असत.

यशवंत मनोहर

मी विभागात आलो तेव्हा विभागात अलौकिकतावादाचे आणि चैतन्यवादाचे प्राबल्य होते. ते अनेक वर्षे सुरू होते. मी फुले-शाहू-आंबेडकरी चळवळीत काम करीत होतो. त्यामुळे मी वाड्मयदृष्ट्या जीवनवादी होतो आणि जीवनदृष्ट्या सेक्युलर होतो. महाराष्ट्रातील परिवर्तनवादी चळवळींमध्ये वावरत होतो. मी औरंगाबादेच्या मिलिंद महाविद्यालयाचा विद्यार्थी होतो आणि इथेच आंबेडकरवादी साहित्याच्या चळवळीचा उगम झालेला मी बघितला होता. मला वाड्मयतातील लौकिकतावाद आणि जीवनातील भौतिकतावाद या संदर्भात कोणतीही तडजोड मान्य नव्हती.

चैतन्यवाद विरुद्ध भौतिकवाद असा तो संघर्ष होता. हा दोन जीवनप्रणालींमधला वा दोन तत्त्वज्ञानांच्या छवण्यांमधलाच संघर्ष होता आणि अत्यंत गंभीरपणे, जबाबदारीने आणि निर्णायक पद्धतीने हा संघर्ष आविष्कृत होत होता. त्यावेळी एकूणच महाराष्ट्रात परिवर्तनाच्या चळवळी निकराला पेटल्या होत्या. पायाभूत पातळीवरून परिवर्तन हे यावेळी महाराष्ट्राच्या जीवनात नायकपदी होते. विद्यापीठ परिसरात त्या परिवर्तनाचे पडघम सतत ऐकायला येत असत. विद्यापीठाच्या राज्यशास्त्र विभागात भा. ल. भोळे होते. अर्थशास्त्र विभागात श्रीनिवास खोदिवाले होते. इंग्रजी विभागात विश्वास कानडे होते. संस्कृत विभागात डॉ. रूपा कुलकर्णी

होत्या. मराठी विभागात मी होते. संस्कृत विभागात सुनीती देव होत्या. ही सर्वच माणसे महाराष्ट्राच्या परिवर्तनाच्या चळवळीतली आणि महाराष्ट्रातीलही विशेषणामे होती. हे सर्व लोक केवळ त्या त्या विषयाचे प्राध्यापक नव्हते तर अत्यंत गंभीर असे समाजशिक्षकही होते. हे मान्यवर केवळ पुस्तकेच वाचत नसत तर प्रत्यक्ष जीवनाही वाचत असत. गंभीरपणे वाचत असत. हे सर्व प्राध्यापक म्हणजे जीवनाच्या आणि ग्रंथांच्या वाचनचिंतनातून निर्माण झालेल्या पुनर्रचनाशील भूमिकाच होत्या. त्या त्या विभागात या सर्वच भूमिकांमुळे गंभीर ज्ञानयुद्धे सुरू झाली होती. विद्यापीठ परिसरातील या

विभागांमध्ये विघातक आणि विधायक अशा दोन प्रणालींमधील भांडणे पेटत होती. परीव, परिघातील मूठभर अभिजन आणि परिघाबाहेरील विराट बहुजन यांच्या पायाभूत हिससंबंधांमधला तो झगडा होता. मूठभर अभिजनांच्या हिताचा विचार हजारो वर्षे समाजात सुरू होता. आता त्याच्या संकुचितपणावर हल्ले चढवणारा बहुजनकेंद्री डिस्कोस विद्यापीठ परिसरात जोमाने सुरू झाला होता. हा मनुवादी परंपरेच्या विरोधात सुरू झालेला फुले-शाहू-आंबेडकर डिस्कोस होता. ही संक्युलरीझमच्या प्रस्थापनेचीच प्रक्रिया होती. असा विचारसंघर्ष लोकायत तत्त्वज्ञानाने, बुद्धीने आणि फुले-शाहू-आंबेडकरांनी प्रखर करून ठेवला होताच. संस्कृत विभागात ब्राम्हणी पुरुषसत्ताकाविरोधात रूपाताई फुले-शाहू-आंबेडकरी स्त्रीवाद प्रखर करीत होत्या. भांडवलशाही शोषणाविरोधात डॉ. खोदिवाले मार्क्सवादी डिस्कोस प्रभावीपणे मांडत होते. भा. ल. भोळे फुले-शाहू-आंबेडकरांच्या तत्त्वज्ञानाला गांधी-नेहरू यांची जोड देत होते. मी फुले-शाहू-आंबेडकर यांच्या विचारांची लढाई सामाजिक पातळीवर मांडत होतो आणि दि. के. बेडेकर, गं. बा. सरदार, द. ग. गोडसे, डॉ. रा. भा. पाटणकर यांची लौकिकतावादी छवणी वाड्मयीन पातळीवर प्रखरपणे लढत होतो. मला असे ब्रामणे वाटते की नागपूर विद्यापीठाच्या आयुष्यात हे या काळत प्रथमच घडत असावे. मी 1969 मध्ये नागपुरात आलो. नागपूर महाविद्यालयात प्राध्यापक होते. पण याही काळत विद्यापीठातील वरील सर्वच ज्वलंत प्राध्यापकांशी माझे संबंध होते. चर्चा होत. अनेक सामाजिक आणि वाड्मयीन चळवळींमध्ये आम्ही एकत्र येत होतो. अनेक सभांमध्ये एकत्र बोलत होतो. हा साधारणतः 1970 नंतरचा काळ होता आणि 1979 मध्ये तर मी विद्यापीठातच अध्यापक म्हणून रुजू झालो. म्हणजे नागपूर महाविद्यालयातील दहा वर्षे धरून हा सुमारे तीस वर्षांचा काळ होता. यावेळी नागपूर विद्यापीठाचा परिसर या चर्चांनी, ज्ञानाच्या बहुजनकेंद्री चिंतनाने धगधगत होता. मला वाटते विद्यापीठ परिसरात त्यापूर्वी हे नव्हते. टोकाच्या कवीय मांडण्या त्यापूर्वी नव्हत्या आणि सामान्यतः इ. स. दोन हजारनंतर अनेक संदर्भांमुळे या मांडण्या जरा झोपाळ झालेल्या आहेत माझे मला वाटते. प्राप्त झालेल्या ज्ञानाला आद्वाने मिळवली की ज्ञानाचा विकास होतो. ज्ञान ही अंतिम थांबा नसलेलीच प्रक्रिया आहे. संक्रिस्टि म्हणाला होता, ‘मला एकच गोष्ट माहीत आहे आणि ती म्हणजे मला काही माहीत नाही ही.’ ज्ञानशोधकाला संक्रिस्टिसाप्रमाणे सतत स्वतःला अज्ञानी म्हणवून घेण्याची क्षमता बाळगावी लागते. अंतिम ज्ञान कधीच प्राप्त होत नसले तरी अंतिम ज्ञानाकडे जाण्याचा हाच सर्वश्रेष्ठ मार्ग असतो. अशा ज्ञानवंतांचा, प्रज्ञावंतांचा आणि प्रज्ञानवंतांचा समाज हेच तर ज्ञानप्रक्रियेचे स्थानही आहे आणि फलितही आहे.

क्रमशः ■ ■

प्रा. डॉ. सुरेश खोब्रागडे लिखित आणि दिग्दर्शित ‘मी आंबेडकर बोलतोय’ हे एकपात्री नाटक देशभर विलक्षण गाजले. सुरुवातीला ‘युध्धर’ या नावाने ते लिहिल्या गेले. मात्र त्यातून आशयाचा उलगडा लगेच होत नव्हता. त्यामुळे ‘युध्धर’ अर्थात ‘मी आंबेडकर बोलतोय’ या अशा उल्लेखाने त्याचे सादरीकरण होत गेले. जनसंवाद रंगभूमी दिघोरी (नाहरी) ता. लाखनी जि. भंडारा निर्मित हा एकपात्री प्रयोग रसिकांनी खूप डोक्यावर घेतला. त्या नाटकात डॉ. देवा बोकर यांची भूमिका, मूर्तिकार राजकुमार वाहणे यांचे मेकअप, नेस्थ असायचे.

नाटकाला ज्या ज्या गोष्टी हव्या असतात, त्या त्या बहुतेक गोष्टी इथे अमलात आणल्या गेल्या आहेत. संगीतकार आकाश भैसाहे, संजय रामटेके यांच्याकडे संगीताची जबाबदारी राहायची. प्रयोगात त्यांचे पाश्र्वगान्य आणि वेळखसंगी ते आलाप घाबचे त्यामुळे एवढी वातावरण निर्मिती व्हायची की एखादा करून प्रसंग असला की, चक्र रसिकांच्या डोळ्यात पाणी येत असे. भंडारा जिल्ह्याची ही निर्मिती देशातील सात राज्यापर्यंत पोहोचली. महाराष्ट्र, छत्तीसगड गुजरात, दिल्ली, मध्यप्रदेश बिहार, उत्तर प्रदेश अशा सात राज्यात आचार्यते जळजळायस 2000 प्रयोग सादर झाले आहेत. महाराष्ट्रातील बहुतेक जिल्ह्यात या प्रयोगाचे सादरीकरण झाले आहे. हिंदीत सुद्धा याचे बरेच प्रयोग सादर झाले आहेत. बिहारमध्ये बुद्धगया, गुजरातमध्ये पोर्बंदर, उत्तर प्रदेशातील सारनाथ अशा ऐतिहासिक स्थळी या नाटकाचे प्रयोग झाले आहेत.

हा एकपात्रीप्रयोग जरी असला तरी त्यात डॉ. बाबासाहेबांचे स्वीय सचिव नानकचंद रतू, त्यांचा स्वयंपंकी सुदामा तसेच प्रसंगानुसार रमाई यांची भूमिका दाखविण्याचा प्रयत्न केला गेला. डॉ. बाबासाहेब रमाईच्या स्मृतीत रमताना पडद्यावर प्रोजेक्टच्या सहाय्याने किंवा चित्राच्या सहाय्याने रमाई दाखवल्या जायची. या नाटकात डॉ. बाबासाहेबांच्या आयुष्यातला शेवटचा दिवस दाखविला जातो. ‘बुद्ध आणि त्यांचा धम्म’ या ग्रंथाच्या प्रस्तावनेविषयीचे स्वगत, यांचा, एस. एम. जोशी, आचार्य प्रल्हाद केराव अत्रे यांच्याशी पत्रव्यवहाराचा संदर्भ या काही गोष्टींवर इथे प्रकाश टाकला गेला आहे. 6 डिसेंबर 1956 रोजी त्यांचे महापरिनिर्वाण होते आणि लोकांचा आक्रोश सुरू होतो, जयघोष सुरू राहतो, बुद्ध वंदनेचे सूर सुरू राहतात आणि पडता पडतो. शेवटी डॉक भावूक होतात. एकूणच असे काही येथील दृश्य आहेत. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या जन्मापासून त्यांच्या महापरिनिर्वाणपर्यंतचे काही महत्त्वाचे प्रसंग, राष्ट्रीय-आंतरराष्ट्रीय

‘मी आंबेडकर बोलतोय’

सुरेश खोब्रागडे यांची सर्वोत्कृष्ट नाट्यसंहिता

बहुजन सौरभ

एकप्रकारचे स्वकथन आहे. पण कधी एकांगी संवादही आहे. रमाईला उद्देशून काही कौटुंबिक संवाद रसिकांना हळवे करून टाकतात. त्यामुळे प्रत्यक्ष रमाई रंगभूमीवर असल्याचा आपल्याला प्रत्यय येतो. 20 मार्च 1927 चा चवदार तड्याचा सत्याग्रह, पुणे करार, मनुस्मृती दहन, हिंदू कोड बिल, लहानपणीचे शाळेतील काही प्रसंग, साम्यवादी राष्ट्राविषयी चिंतन, घटना समितीतील कार्य, त्यांची पत्रकारिता, शिक्षण विषयक विचार, रमाईचा मृत्यू, बुद्ध धम्मचा स्वीकार, राष्ट्रीय कार्य अशा अनेक गोष्टींवर येथे मार्मिक भाष्य केले आहे. त्याचबरोबर डॉ. बाबासाहेबांनी वेळेवेळी आपल्या समाज बांधवांना आणि देशवासियांना दिलेला संदेशसुद्धा या नाटकाची जमेची बाजू आहे. कुणाच्या भावनांना न दुखावता डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची आकाशीच्यापी भूमिका प्रतिपादन करणारा असा हा एकपात्री प्रयोग आहे. कुठेही आक्रस्थाल्येपणा, उखडवणेपणा नाही. अगदी संयतपणे, डॉ. बाबासाहेब आपले स्वगत कथन करणारा हा प्रयोग आहे.

प्रस्थापित व्यवस्थेविरुद्ध चीड, आवेश, त्वेष या स्वाभाविक गोष्टीतून युगांधराचे व्यक्तित्व येथे प्रकट होत जाते. एक राष्ट्रपुरुष, क्रांतियायक कसा असतो हे या प्रयोगातून मांडले गेले आहे.

त्यातील भाव व्यकूळ करणारे प्रसंग मनाला विदीर्ण करून टाकतात. रमाईच्या मृत्यूचा प्रसंग प्रत्येक माणसाला रडवतो. कणखर, स्थितप्रज्ञ, खंबीर डॉ. बाबासाहेब हळवे होऊ शकतात, हे दर्शविणारा तो प्रसंग आहे. प्रा. डॉ. सुरेश खोब्रागडे यांच्या या एकपात्री प्रयोगाला रंगभूमी प्रयोग परिनिरीक्षण मंडळ महाराष्ट्र शासन, मुंबई यांचे स्थायी प्रमाणपत्र 2008 साली मिळाले आहे. तब्बल 25 वर्षांपासून निरंतर या नाटकाचे प्रयोग देशभर सुरू आहेत. कमी साधन सामग्रीत, कमी संचात, कमी वेळात होत असलेला हा प्रयोग रसिकमान्य झाला ही गोष्ट विलक्षण अशी आहे. या प्रयोगाप्रति मी मंगल कामना करतो.

‘मी आंबेडकर बोलतोय’ नाट्य लेखक-डॉ.सुरेश खोब्रागडे, मो. 9373711432

प्रकाशक - मध्याका प्राकाशन, नागपूर किंमत - 65/- रुपये ■ ■

समीक्षा

दिनेश कोटांगले
मो. 9834492541

मूलभूत स्वरूपांवर येथे भाष्य केल्या गेले आहे. दीड तासाच्या कालावधीत डॉ. बाबासाहेबांचा सारा जीवनपट मांडणे हे अवघड काम आहे. एकपात्री प्रयोगातून तर ते आणखी अवघड आहे. कारण हा वैचारिक प्रयोग असल्यामुळे आणि वास्तव घटनांवरची त्यात मांडणी असल्यामुळे विनोद व हलक्याफुलक्या रंजनप्रधान गोष्टीला इथे अजिबात वाव नाही. म्हणून नेपथ्य, संगीत, अभिनय, प्रकाश योजना तथा अन्य रंगभूमीवरील साधनांचा वापर करून दीड तास रसिकांना खिळविण्यात लेखक आणि

कलावंताला यशस्वी होता आले. डॉ. बाबासाहेबांची अभ्यासिका, पलंग, मोठी ग्रंथसंग्रहालया, काही टेलिव्होन या अल्पशा साधनसामग्रीवर हे नाटक उभे झाले. हे नाटक

कार्यकर्ता

कार्यकर्ता कार्य करीत सदैव मग्न कार्यात ऊन धंडी पावसाची पर्वा न करता कार्यकर्ता तत्पर असतो समाजसेवते. ...! कुणी वंदु कुणी निंदु कार्यकर्ता दग असतो झेंडा फडकवितांना कपी शिंदाबाद कपी गुपीबाद झाला मत धा त्याला मत धा स्पष्टत! कार्यकर्ता! नेहमी सदैव तत्पर असतो तुझ्या आणि माझ्या साठी कार्य करीत राहो!.....! काळानुसार कार्यकर्त्यांनी राखवे काळव्याही पुढे कार्य असावे जनसेवेचे निःस्वार्थी प्रबोधनात्मक कार्यकर्त्यांसह व्हावे सर्वांचे भवतु सबब मर्णात !! कार्यकर्ता व्हावा इतका मखन त्याच्या कष्टाचे लोकांनी करावे स्मरण! स्मरण!.....

- सुभाष रायू आढव

काव्यफुले
संपर्क: डॉ. भीमराव सायकबाड
मो. 9822507225
बहुजन सौरभ

जय बाप विठ्ठला

जसा विठ्ठल जगती बाप तसाच पाठीशी अन्न देण्याची काळजी स्वजन पिकावी कपाशी बाबा राबतो कष्टने पर्वा नसते रंगाची सुले घरात निजती खाट तुटवया अंगाची कसा ठेऊ सांग भेटी पैसा जोडला संपला दंडा चुकलीय वारी स्वतः नांगर जुंपला शेत बापाची पंढरी पाणी जणू चंदभागा मखपू देता भितो

शोधे शेताचीच जागा माथी लाल चिंता टिळा नव्या पोशाखाची झाक आत विजार छिद्राची आला कमरेला वाक बौद्ध हिंदू की मुस्लिम असो कोणताही धर्म बाप बापच असतो श्रमानेच सुके चर्म बाप माझा विद्दु वाटे करी स्वज्नांना साकार देह शिजला चंदन जाता किती हसकरा...

- डॉ. शील बागडे

उमलत्या फुला

उमलत्या फुला पाहता तुला, बहरला मधुमास अंतरातला. मनातल्या कळखा गंध पाकळ्या, फुलणे हेच जीवन सांगती मला. उमलत्या फुला पाहता तुला... फुलणे खुलणे चांदणे स्वज्नातले, सुख जे लाभले अल्प जीवनातले, वेचता क्षणोक्षणी, आनंद स्वर्गातला. उमलत्या फुला पाहता तुला... मकरंद मनातले मनात का कोबले, कोमेजून निराशेचे पांघरुण ओढले, उमलतु ये वाऱ्या सोपे तिथे साथील. उमलत्या फुला पाहता तुला...

- हितरंजन चौरे

दुःख जरी अनंत, वाट चालतो मी। पण जरी विकट, वाट चालतो मी।।

ह जीव फक्त स्पर्शासाठी भुकेला। भेटेल का कुणी, साद चालतो मी।।

भावना सापळाच्या, जपने मुखिकल। आयुष्य तवांसाठी, सदा सोलतो मी।।

तुमचं सारं सत्य

तुमचं सारं सत्य आमच्या फक्त अफवा, तुमचे सारे कारनामे असेच मस्त लपवा... शिक्षणाचा हक्क काढता तुम्ही करता, शाळा मात्र सरकारी बंद तुम्ही करता... मोफत शिक्षणाचा प्रचार मोठा करता, शाळा कॉलेज देऊन कोणाचे दिवसे भरता...

सरकारी दवाखाने पैसे ठेऊ लागले, आता सांगा सत्ताधारी असे काढून वागले ?...

आमचं सारं खोटं तुम्हाला अफवा वाटते, तुमचं मात्र ऐकून लोकांचा गळा दाटते...

प्रचाराची मात्रा दिली पिसाळलेल्या कुठ्यांना पण किती खरं वाटते विचारलं का दुस्त्र्यांना ?

- भीमराव लक्ष्मीबाई एकनाथ

गजूल

मखमली बोलणार्यांचा, बाजार इथे आहे। कोण कसा आहे, पारड्यात लोलतो मी।।

खरे सौंदर्य कुठे, हृदयात की चेहऱ्यात। भेटे सौंदर्य जिथे, गजरे तिथे माळतो मी।।

- दिवाकर शिंदे (कश्मिरा)

स्वजन

मी गडे स्वजनात, तुझ्या रोज येता. पण तुझे उघडेच डोळे मी पहातो ।। फुलशील, बहरशील, तू स्पर्शाने माझी। मी तुझे आंगांग, कुरवाळून जातो ।। तस माझा क्षासत, तू हेशी न चिंब। मीच भिजल्या चांदण्यात, एकटा न्हातो ।। मी थकून स्वज्जातली, तव जाता जाता। आता तरी तू मिट डोळे, साद मी देतो ।।

- मिलिंद खैरकार

सात जन्मी हाच नवरा (गझलवृत्त - मेनका)

सात जन्मी हाच नवरा पाहिजे. अन वडाला तीन चकरा पाहिजे.

चंद वेडी मीच आहे चांदणी. प्रेमवेडा एक नवरा पाहिजे.

सोबतीने बेत आवू भटकू चल.

फुलन देवी

रक्त रणजीत इतिहास फुलन देवीचा भारतात काळिमा आहे देशास चंबळच्या खोऱ्यात हे उघडं रोद रूप जातीवाद्याला आल एका बालीकेंचे केले हल... फुलन देवी अस तिचं नाव वररूप सोबत लग्न करून दिलं बापान... जातिवादी उमाळुष लोक हेते तिचे. कितरेक वेळा बलत्कार करून, नग्न करून पिंड काढून हलबल तिला केले...

भिंगरीला हाच भवरा पाहिजे.

लग्न जेव्हा मैतराचे होतसे. सोबतीला हे कलवरा पाहिजे.

रेशमाची ये भरजरी पेंठणी. नाचणारा मीर पदरा पाहिजे.

साज ह घायाळ करतो साजना. फक्त वर केसांत गजरा पाहिजे.

डकु सोबत मैत्री तिने केली शरून चालविण्याची देविंग घेतले चाळीस जातीवाद्यांना पुटण्यावर काळिमा..

शोषणाच्या जाळणीं मज पेटले बावीस अठराचारी एका रंगीत उभे केले... एड-एड बंदुकीने तिने उडविले...

साचा जगात वादळ पसरला मुक्य मंडाळी राजीनामा दिला अकप वर्षाचा कारावाड झाला...

केला त्याग डकु जीवनाचा शील करुनचा, बुड्या चा मार्ग स्वीकारला... जीवनाचा मळा फुलविला...

- डॉ. एम. एस. जांभळे

ये खुबीने रोज रावी पंचमी.

ती दिवाळी तोच दसरा पाहिजे.

एकदा भेटीस आला देव उर. मागते मी सौख्य शहरा पाहिजे.

सोसले कितरेक दुःखे वेदना. पण सुखाचा शुभ सररा पाहिजे.

- रज्जाक शेव

डॉ. एम. एस. जांभूळे व डॉ. वीणा राऊत बहुजन सौरभचे स्टार प्रचारक : अॅड. डॉ. सिद्धार्थ कांबळे

नागपूर : दैनिक बहुजन सौरभ, संथांगार फाउंडेशन व आविष्कार संगीत अकादमी, नागपूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने सिद्धार्थ कॉलेज ऑफ इन्शुरन्स येथे डॉ. वीणा राऊत व डॉ. एम. एस. जांभूळे या द्वय व्यक्तिमत्त्वांच्या जन्मदिनाप्रित्यर्थ खेह मिलनाच्या कार्यक्रमाचे आयोजन नुकतेच केले होते. डॉ. सिद्धार्थ कांबळे मुख्य संपादक बहुजन सौरभ यांनी सांगितले की, कोविड काळात बहुजन सौरभ पेपरची निर्मिती झाली.

नुकताच सुरू झालेल्या पेपरचा प्रचार-प्रसार करण्यासाठी डॉ. एम. एस. जांभूळे यांनी वेगवेगळ्या विस्तारात जाऊन ग्राहक तयार केले. तसेच प्रत्येक कुटुंबाकडून पाचशे रुपये घेऊन त्यांचा फोटो पेपरला देण्याचा उपक्रम सुरू केला. त्यामुळे बहुजन सौरभला बरेच सहकार्य लाभले. निवासी संपादक प्राचार्य संध्या राजुकर म्हणल्यात की, डॉ. जांभूळे यांनी वस्तीवस्तीतील लोकांच्या गेटवर किंवा घरावर अशोक चक्र बघून लोकांशी संपर्क साधून वर्तमानपाला मदत केली. डॉ. वीणा राऊत सुरुवातीलाच

वर्तमानपत्राच्या भागधारक झाल्या असून यांनीसुद्धा बऱ्याच संघटनांतील लोकांशी संपर्क करून बहुजन सौरभ सुरू करण्यास प्रेरित केले. असे हे दोघेही दैनिक बहुजन सौरभचे स्टार प्रचारक आहेत. ईश्वर रामटेके यांनी सांगितले की डॉ. एम. एस. जांभूळे आणि डॉ. वीणा राऊत यांचे सामाजिक व सांस्कृतिक कार्य खूप महत्वाचे आहे. कार्यक्रमांच्या सुरुवातीला तथगत गौतम बुद्ध आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमेला माल्यार्पण केले. सोबतच सुप्रसिद्ध गझल गायक अनिल भगत यांनी,

भारतीय घटनेचा तू शिल्पकार आहे या गीताने मानवंदना दिली. बुद्ध, भीम गीता सोबतच अन्य गीतांचे सादरीकरण सविधान जागर आणि आविष्कार संगीत अकादमी च्या गायकांनी केले. अत्यंत खेहार्द आणि कोटुंबिक वातावरणात कार्यक्रम झाला. अमर नारनवरे, विलास गजभिये, मंगला जांभूळे, ज्ञानेश्वर रक्षक प्रामुख्याने उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे संचालन सुनिता रामटेके, मनिषा पाटील तर आभार डॉ. एम. एस. जांभूळे यांनी मानले.

भदन्त धर्मकिर्तीजी पुण्यस्मरण दिनी अभिवादन

वाडी : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या धम्मक्रांतीच्या अवघ्या काही दिवसातच त्याचे महापरिनिर्वाण झाले. तथगत बुद्धांच्या धम्माचा जनसामान्यां गंध नव्हता. अशा परिस्थितीत चळवळीत काम करणाऱ्या काही तरुणांनी गृहत्याग केला. त्यात भदन्त धर्मकिर्तीजी एक आदर्श भीक्खु म्हणून पुढे आले. साठव्या काळात समथ समाधी विपश्यना ज्ञान आणि अभिधम्मथ संघेह या विषयावर जन्सामान्य लोकांना प्राथमिक शिक्षण देणारे शिक्षक ज्यांनी शेतात वृक्षाखाली गावखेड्यातील घरांच्या छपरात शिबिर आयोजित करत असणारे प्रथम धम्मप्रचार होत त्यांनी असंख्य महाप्रज्ञा बुद्ध विहार व महाप्रज्ञावत भीक्खु संघ स्थापन करून गावागावात धम्मप्रचार केंद्र व प्रचारक निर्माण करून महत्त्वपूर्ण कार्य केले. अनेक आवश्यक ग्रंथांना सुबक मुबलक छोटेश्यानी साहित्य संपादित केले. प्रकाशन व वितरण केले. 1958 ते 1984 च्या कालावधीत धार्मिक कार्याला गतिमान करण्यासाठी त्यांनी पायपीट केली.

त्यांच्या अनेक आठवणी प्रेक आहेत, असे भदन्त धर्मकिर्तीजी यांच्या जीवनकार्यावर भदन्त नाग दिपंकर महास्थविर यांनी सांगितले. अमरावती रोड दत्तावाडी भदन्त धर्मकिर्ती नगर येथील महाप्रज्ञा बुद्ध विहार, धम्म साधना हॉल येथे भारतीय बुद्ध धम्म ज्ञान विद्यालयच्या वतीने आयोजित अभिवादन कार्यक्रमाला अनेक कार्यक्रमाचे अध्यक्ष स्थानी संस्थेचे सरचिटणीस संघेह या विषयावर जन्सामान्य लोकांना प्राथमिक शिक्षण देणारे शिक्षक ज्यांनी शेतात वृक्षाखाली गावखेड्यातील घरांच्या छपरात शिबिर आयोजित करत असणारे प्रथम धम्मप्रचार होत त्यांनी असंख्य महाप्रज्ञा बुद्ध विहार व महाप्रज्ञावत भीक्खु संघ स्थापन करून गावागावात धम्मप्रचार केंद्र व प्रचारक निर्माण करून महत्त्वपूर्ण कार्य केले. अनेक आवश्यक ग्रंथांना सुबक मुबलक छोटेश्यानी साहित्य संपादित केले. प्रकाशन व वितरण केले. 1958 ते 1984 च्या कालावधीत धार्मिक कार्याला गतिमान करण्यासाठी त्यांनी पायपीट केली.

त्रिशरण बुद्ध विहार

परसोडी, गोपाल नगर, नागपूर. दारोज बुद्ध वंदना घेण्यात येते. आशिष चिंचखेडे यांच्या मार्गदर्शनाखाली अभ्यासिका असून तथगततांच्या, डॉ. बाबासाहेबांच्या व संविधानाच्या थीम वर चित्रकला स्पर्धा आयोजित करण्यात येते. बिंदू गेडाम, सविता थुल, ज्योती मेश्राम, कविता गेडाम, मंदा पाटील, इंदू डोंगरे व दिलीप बागडे यांचा सहभाग असतो.

संवाद मित्र, अविनाश कठाणे
मो. 7972322492

महत्वाचे

बौधीसत्व नागार्जुन बुद्ध विहार भगवती नगर वर्षावासानिमित्त प्रवचन मालिका

नागपूर : भारतीय बौद्ध महासभा जिल्हा शाखा, नागपूरच्या विद्यमाने वर्षावास निमित्त प्रवचन मालिका बौधीसत्व नागार्जुन बुद्ध विहार भगवतीनगर याटिकाणी राबविण्यात आली आहे. केंद्रीय शिक्षक/बौद्धाचार्य देवानंद वानखेडे, वरीष्ठ यांनी विशुद्धी मग (मार्ग) याविषयावर मार्गदर्शन केले. विशुद्धी मग म्हणजे मानवाला शुद्ध जिवन जगण्याकरीता भगवतांन घालून दिलेले नियम त्यामध्ये पंचशील (सर्वसामान्य लोकांकरीता) अष्टशील (उपासक/उपासिकांकरीता) आणि दसशील (श्रामणेर/भिक्षु) यांचे करीता घालून दिलेले नियम या शिल्ले पालन करावे असे मार्गदर्शन केले. अष्टशील पालन करणाऱ्यास उपासक/उपासिका म्हणतात, त्याला बौद्ध धम्मामध्ये उपोसथशील असे म्हणतात (उप-जवळ, सत-राहणे) अलीकडे आपण बौद्ध लोक त्याला उपोसथपत्र म्हणतात. हा चुकीचा शब्दप्रयोग करीत आहे, तो बौद्ध धम्माशी संबंधित नाही, तो आपण बंद केली पाहिजे. अश्या प्रकारे मार्गदर्शन केले. संचालन व आभार प्रदर्शन सुप्रद मुन यांनी केले. सस्नेहय घेऊन कार्यक्रम समाप्त करण्यात आला. हा कार्यक्रम सतत तीन महिने विविध विषयावर देवानंद वानखेडे करणार आहे. सर्व बौद्धांनी याचा लाभ घ्यावा, अशी सुचना विहाराचे अध्यक्ष सुप्रद मुन यांनी केली आहे.

सिद्धार्थ बुद्ध विहार, गिठ्ठिखदान ले-आऊट वर्षावास निमित्त प्रवचन

नागपूर : भारतीय बौद्ध महासभा जिल्हा शाखा नागपूरच्या विद्यमाने वर्षावास निमित्त प्रवचन मालिकेचे आयोजन सिद्धार्थ बुद्ध विहार, गिठ्ठिखदान ले-आऊट प्रतापनगर या टिकाणी राबविण्यात येत आहे. केंद्रीय शिक्षक/बौद्धाचार्य देवानंद वानखेडे, यांनी 'धम्मचक्रकीर्ती राष्ट्रध्वज (तिरंगा ध्वज) या विषयावर सखोल असे मार्गदर्शन केले, तथगतने ज्ञानप्राप्तीनंतर साराथ्य येथे ऋशीपतन/गुणदान वनात धम्म उपदेश केला (धम्मकट्ट प्रवर्तन) त्या टिकाणी सम्राट अशोकाने इ.स.पूर्व 240 च्या सुमारास स्तंभ उभारला. तेच चक्र डॉ. बाबासाहेबांनी राष्ट्रीय ध्वजावर संविधानाच्या माध्यमातून अंकीत केले आणि 20 जून 1947 ला संविधान सभेपुढे मान्यता देण्याकरीता ठेवले व संविधान सभेने 22 जुलै 1947 ला या ध्वजाला राष्ट्रध्वजाची मान्यता दिली, त्यांना तिरंगी ध्वज म्हणतात. पण त्यामध्ये प्रामुख्याने चार रंग आहेत. 15 ऑगस्ट 1947 ला सकाळी 8 वाजता काईराय हॉऊसमध्ये (सध्याचे राष्ट्रपती भवन) येथे भारताच्या नवीन सरकारच्या मंत्रिमंडळाचा शपथविधी लॉर्ड माऊंट बॉटनद्वारे घेण्यात आला, शपथविधी संपल्यानंतर 8.30 वाजता काईराय हाऊसवर फडफट असलेला ब्रिटीश ध्वज युनीयन जॅकलर, लॉर्ड माऊंट बॅटन यांनी उतरविला व त्या जागी स्वतंत्र भारताचा धम्मचक्रकीर्ती राष्ट्रध्वज फडकविला. हा दिवस भारताचा झेंडाहासत सुवर्ण अक्षरांनी लिहिल्यात आला, अश्याप्रकारे सर्वांस्तर मार्गदर्शन केले. विहारातील सर्व उपासक/उपासिका यांनी लाभ घेतला. कार्यक्रमाचे संचालन देवगडे यांनी केले.

हैद्राबाद येथे धम्म अभ्यास सहल

नागपूर : बुद्ध विहार समन्वय समितीच्या बुद्धीरंज हेरिटेज अँड कल्चर कंझर्वेशन कमिटीच्या विद्यमाने शुक्रवार दि. 10/10/25 ला नागपूरवरून निघून 11/10 व 12/10 ला हैद्राबाद येथील हुसेन सागर बुधवनम सालारजंग म्युझियम, बुद्ध मूर्ती, चारमिनार, रामाजी फिल्म सिटी इत्यादी पाहण्याकरिता या सहलीचे आयोजन आहे. या धम्म सहली साठी ट्रेनेने व हैद्राबाद येथे ट्रेन्सने प्रवास करायचा आहे. ट्रेनेने प्रवास असल्यामुळे 2 महिने अगोदर टिकट आरक्षित करणे गरजेचे आहे. म्हणून ज्यांना या प्रवासात यायची इच्छा आहे त्यांनी आपली नावे तिक्कीट रिक्षव्हेशन करण्यासाठी पदाधिकाऱ्यांकडे दि. 5/8/25 पूर्वी नोंदवावी. ए. के. पाटील-7972987584, आनंद वासुनिक-9822238757, धेनुतम बोंबडे-9561561788, दामोदर लोखंडे-7276071150, सिद्धार्थ खोब्रागडे-9423112237, गौतम मोडक-9423634984.

निधन वार्ता

बारुबाई चहांदे

नागपूर : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सहकारी बँक संचालक व माजी उपमहापौर धिरेंद चहांदे यांच्या आई बारुबाई बळीराम चहांदे रा. बारसेनगर, पाचपावली, नागपूर यांचे आज दुःखद निधन झाले असून अंत्यसंस्कार वैशाली घाट येथे करण्यात आले.

नागपूर : 26 जुलै 1902 रोजी छत्रपती शाहू महाराजांनी मागासवर्गीयांसाठी 50 टक्के आरक्षणचा कायदा केला. डॉ. बाबासाहेबांनी सर्व स्तरावर आरक्षणाची तरतूद करून त्यावर कळस चढविला. परंतु आज सधःस्थितीत आरक्षण धोरण संकटात सापडले आहे, असे समता सैनिक दलाचे राष्ट्रीय संघटक व सभेचे अतिथी प्रदीप गायकवाड यांनी धम्मसंगोष्ठीच्या 352 व्या सभेत 'आरक्षण धोरणाचा आढावा' या विषयावर बोलतांना आपले विचार व्यक्त केले. भारतातील आरक्षण धोरणासंबंधित रविवारी, 27 जुलै सकाळी 10.30 पासून सुरू होणार असून, मोठ्या संख्येने नागरिकांनी या सभेला उपस्थित राहण्याचे त्यांनी आवाहन केले. आरक्षण असले तरी नोकरांच्या काळात जातीयतेचे चटके सहन करावे लागतात, असे सभेचे अध्यक्ष रत्नपारखी यांनी सांगितले. कार्यक्रमाची सुरुवात सुमेध कांबळे यांच्या धम्मगीताने झाली. सभेत अल्का नंदू नगराळे यांच्या लग्नाचा वाढदिवस साजरा करण्यात आला. संचालन अन्नपूर्णा दुपटे आणि आभार खेमचंद भागवतकर यांनी व्यक्त केले.

2025 रोजी नागलोक येथे 'आरक्षण शिखर परिषदे'चे आयोजन करण्यात आला. याप्रसंगी संचटनेचे हिंणा तालुका अध्यक्ष विजय धनालकोटवार, जिल्हा प्रतिनिधी पुरुषोत्तम चौधरी, उपाध्यक्ष मारोती काटवे, सचिव मालती आगरकर व कार्याध्यक्ष धर्मेद बुधे उपस्थित होते. सर्वप्रथम त्रैमासीक सभेचे कामकाज आटापून सेवानिवृत्त झालेल्या शिक्षकांचा पदाधिकाऱ्यांच्या हस्ते शाल, श्रीफळ देऊन भावपूर्ण सत्कार करण्यात आला. यामध्ये विजय कोल्हे, अनिल तुरगे, दिलीप भोपे, अनिल आत्राम, ज्योती मते व शिशुकला हिंने यांचा समावेश होता. सभेला विजय धनालकोटवार व पुरुषोत्तम चौधरी यांनी शिक्षकांच्या प्रलंबित प्रसंनाबत व समस्या सोडविण्यासाठी सर्वांनी एकजुटीने प्रयत्न करण्याचे आवाहन केले. तसेच संघटीत राहून संघटना मजबूत करण्यासाठी सुचना केल्या. याप्रसंगी भास्कर मेंडजोगे उपाध्यक्ष, खेमराज थेठे, गोपाल धुळे, साहेबराव कोंबे, संतोष बुधबावरे, वासुदेव आंबुलकर, संघटक (सर्व), रेखा टोपले, गजानन मिसर, खेमराज मुते व रमेश कापसे उपस्थित होते.

महाज्योती तर्फे नागपूरच्या जिल्हाधिकारी झालेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार

नागपूर : विद्यार्थ्यांनी आपला दृष्टिकोन सकारात्मक ठेवला तर अपेक्षित ध्येय गाठता येते. त्यासाठी त्यांनी आत्मविश्वास वाढविणे गरजेचे आहे. तुमच्याजवळ ज्ञान आहे पण ते मांडण्याचे कौशल्य तुमच्या टिकाणी निर्माण केले पाहिजे असे प्रतिपादन महाराष्ट्र राज्याच्या महाज्योतीचे प्र. महाव्यवस्थापक व सुप्रसिद्ध राजपूत अहिकारी व वक्ते प्रशांत वावगे यांनी नागपूर येथील शिवाजी शिक्षण संस्थेच्या धनवट नॅशनल कॉलेजच्या विमलाबाई सत्कार प्रसंगी ते प्रमुख पाहुणे म्हणून बोलत होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी सुप्रसिद्ध स्पर्धा परीक्षा तज्ञ व मिशन आयएसएसचे संचालक प्रा. डॉ. नरेशचंद्र काटोडे हे होते. या कार्यक्रमात यावर्षी कलेक्टर झालेले श्रीरंग कावरे, अपूर्व बालपांडे, भाग्यश्री नैकळे व सौरभ यावले, यांचा व त्यांच्या

विचारपिठावर नागपूर मराठा भिशी ग्रूपचे अध्यक्ष डॉ. प्रदीप घोरपडे, नागपूर विद्यापीठाचे संचालक सभाजी भोसले, मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे माजी अध्यक्ष व नागपूरचे राजे संग्रामसिंग महाराज भोसले, डॉ. मोहनदास गाडबैल हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाची सुरुवात डॉ. प्रदीप घोरपडे यांच्या प्रास्ताविकाने झाली. त्यानंतर मान्यवरांच्या हस्ते दीप प्रज्वलन करण्यात आले. याप्रसंगी आयएसएस झालेल्या श्रीरंग कावरे, अपूर्व बालपांडे व भाग्यश्री नैकळे, या सर्व विद्यार्थ्यांनी उपस्थित विद्यार्थ्यांना व पालकांना मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमात देवरी, तुमसर, भंडारा, ब्रह्मपुरी, किन्नवड, काटोल, खामगाव, कांरजा या भागातून मिशन आयएसएसचे पदाधिकाऱी व विद्यार्थी सहभागी झाले होते. याच कार्यक्रमात शशिकला देविदास किरपाणे व प्रा. डॉ. नरेशचंद्र काटोडे यांचाही गौरव करण्यात आला. याप्रसंगी चंद्रशेखर आसोले, शंकर

पत्रे, संजय काशिवा, मुनीराम कुधे, श्रीकांत कुकडे, श्रीधर जाधव, कुणाल देशमुख, हर्ष यादव, अभिजीत मानकर, विलास वानखेडे, यांनी विचारावलेल्या प्रश्नांची आयएसएस झालेल्या विद्यार्थ्यांनी समर्पक उत्तरे दिलीत. कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. हंबीरराव मोहिते यांनी केले. सुमारे तीन तास चाललेल्या या कार्यक्रमाच्या यशस्वितासाठी मराठा भिशी ग्रूपचे गजेंद्र जाधव, हेमंत शिर्के, डॉ. श्रीकांत जाचक, प्रदीप काहॅरे, सतीश मराठे, हेमंत भोसले, दिलीप मामुलवार, मनीष चवले, सुरेश वाघ, विठ्ठलराव जवळकर, तसेच मराठा महिला भिशी ग्रूपच्या सर्व महिला सदस्यांनी अथक परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाची सांगता बाळासाहेब गायकवाड यांच्या आभाराने झाले. या कलेक्टर झालेल्या विद्यार्थ्यांच्या अभिनव कार्यक्रमांला नागपूर रसिकांनी उम्फूत प्रतिसाद दिला. संपूर्ण सभागृह भराचक सभेत होते. विशेष म्हणजे पूर्ण कार्यक्रम संपेपर्यंत विकाही प्रेक्षक सभागृहाच्या बाहेर गेला नाही. इतका प्रभाव या कार्यक्रमाचा उपस्थितांवर जाणवत होता. एक अतिशय सत्य उपक्रम राबविल्याबद्दल नागपूरच्या मराठा भिशी ग्रूपचे सर्वत्र अभिनंदन होत आहे.

बहुजन सौरभ

बहुजनांच्या सामाजिक व सांस्कृतिक चळवळीचे मुखपत्र

78 व्या स्वातंत्र्य दिनाच्या निमित्त

आपल्या सदृच्छा व जाहिराती खालील पत्त्यावर पाठवाव्यात.

:: दैनिक बहुजन सौरभ कार्यालय ::

१/२, स्वराज कॉलनी, अजनी पोलिस स्टेशन जवळ, वंजारी नगर, पाण्याच्या टाकीजवळ, मेडीकल कॉलेज मार्गे, तुकडोजी महाराज पुतळा मार्ग, नागपूर-४४००२४

मेल -bahujansaurabh@gmail.com

संपर्क - 9421588901, 9422860648